

La vida al carrer: del realisme al modernisme

L'inici de la singladura artística de Gosé se situa a Barcelona i ve marcat pel vincle establert amb Josep Lluís Pellicer, un dels grans il·lustradors i cronistes gràfics del moment, al taller del qual va entrar com a ajudant.

Els primers dibuixos de Gosé, força influïts per l'obra de Pellicer, no van trigar a aparèixer publicats en revistes com *L'Esquella de la Torratxa*, *Barcelona Cómica* o *Madrid Cómico*, tot presentant-nos un artista que esdevingué un dels primers conreadors de l'art nouveau a Catalunya, seguint l'estela d'Alexandre de Riquer i Adrià Gual. Amb tot, dins la seva obra continuava sent fort el pes del realisme decimonònic i el de les temàtiques socials, en la línia dels treballs de la denominada Colla del Safrà i d'artistes forans com Steinlen i Meunier, on prenen protagonisme la realitat quotidiana dels treballadors,

els suburbis barcelonins, els temes portuaris i les raconades pintoresques.

El modernisme prenia volada a Barcelona i a Europa, i Gosé ràpidament s'hi va afegir en entrar en contacte el 1899 amb el grup d'intel·lectuals i artistes aglutinats al voltant de la mítica cerveseria d'Els Quatre Gats, de la qual es va convertir en un contertulià assidu, tot i que sempre va romandre en un segon pla. Allà, on devia compartir taula i conversa amb Ramon Casas, Santiago Rusiñol i molts altres, va ser l'indret on Gosé va assolir el seu primer gran èxit, gràcies a l'exposició de dibuixos que hi va fer entre l'abril i el maig del 1899, just un any abans de marxar a París. Fins i tot, va publicar dues portades en la revista *Quatre Gats*, detall que només retrobem en un altre dels grans artistes del grup, Ramon Casas.

Elogi de la dona

El viatge a París comporta un canvi radical en la iconografia del pintor. Després d'uns inicis difícils, Gosé va començar a publicar il·lustracions sobre balladores de flamenc, molt en boga al París del moment, i que cal encabir dins el gènere de l'«espanyolada». Ràpidament va abandonar aquesta temàtica i es va centrar en la que seria la central de la seva obra: la dona parisenca de vida alegre, frívola i desenfadada, les *petites femmes*. La va representar en tota la seva esplendor, moderna i sofisticada, en infinitat d'actituds i situacions, sempre posant èmfasi en l'abillament, amb vestits impressionants, pells i barrets. Seduït per la bellesa d'aquestes dames que es passejaven per cafès, cabarets i teatres, no es va amagar de mostrar que, molts cops, es tractava de dones de reputació dubtosa.

La dona és un dels temes iconogràfics per excel·lència del modernisme, l'estil que millor l'ha plasmat amb tots els seus matisos. Les dones de Gosé, la majoria de vegades, apareixen envoltades de flors, la qual cosa fa lligar la seva obra amb un altre dels recursos més habituals de l'estètica modernista: concebre la dona floralment, és a dir, associar-la a la bellesa natural de les flors.

Tanmateix, les dones de Gosé exhibeixen una de les dicotomies o ambivalències tradicionals del modernisme. Per una banda, ens les presenta angelicals, pures, virginals, esprimatxades, melangioses i gairebé desvalgudes; però, de l'altra, ens en mostra la cara més *fatale*: lliurades al plaer, desimboltes, cruels, pecaminoses i, en definitiva, malignes.

París: “la vie élégante”

Al París cosmopolita de la *Belle Époque*, després d'una primera etapa en què la temàtica dels seus dibuixos és principalment satiricopolítica, Gosé enceta una línia molt més mundana, frívola, i es converteix en un dels grans cronistes de la ciutat i dels seus ambients, especialment dels més refinats, on l'elegància, les aparences i la sofisticació estaven per damunt de tot. L'èxit dels dibuixos li va permetre viure folgadamente, la qual cosa fa pensar que ell mateix va passar a formar part d'aquest *demi-monde* elitista i esnob.

El paisatge humà descrit per Gosé a París és luxós, ampul·lós i exagerat, però, sobretot, bell i encisador. Les seves obres ens mostren damisel·les i dandis immersos en la seva quotidianitat més mundana als cabarets i als teatres, passejant pels bulevards,

assistint a esdeveniments socials de diversos tipus, prenent un cafè en una terrassa o, fins i tot, en situacions íntimes plenes de sensualitat.

L'estil de Gosé, elegant i refinat, era el més adequat per plasmar els anhels i les formes de vida de la burgesia parisenca del moment. Certament, el seu art s'allunyava força de l'estètica que imperava en aquells moments a Catalunya, mediatitzada pels preceptes del noucentisme, la qual cosa dóna consistència a les paraules de Joaquim Folch i Torres quan, el 1911, coincidint amb una exposició de l'artista a Barcelona, afirmava que «en Gosé no és pas d'aquells als qui podem considerar nostres. La lleugeresa elegantíssima del seu art és el reflex extern de les societats on viu. (...) L'art d'en Gosé, és, doncs, un art tot exterior».

Gosé i la moda

El món de la moda va esdevenir el gènere predilecte de Gosé entre el 1912 i el 1914. Així, convertit en un dels millors i més reputats cronistes de la vida moderna parisenca, el 1912 enceta la seva col·laboració en les dues revistes de moda més importants de la capital francesa: *Le Journal des Dames et des Modes* i *La Gazette du Bon Ton*.

Aquesta no va ser la primera incursió de l'artista en aquest entorn, ja que el 1905, juntament amb el pintor Ignacio Zuloaga, havia dibuixat el vestuari de l'òpera *Pepita Jiménez*, d'Isaac Albéniz, per al Teatre de la Monnaie de Brussel·les.

És fàcil entendre el nou rumb agafat per l'artista lleidatà, atès que el negoci de la moda era un dels fonaments de l'economia francesa. A manca de mitjans audiovisuals com els que disposem avui dia,

els industrials de la moda van saber explotar el fil mediàtic que els oferia la il·lustració gràfica, un àmbit on treballaven una sèrie d'il·lustradors que adaptaven fàcilment el seu estil al tipus de roba que havien de representar. En aquest sentit, fou escollit pels grans modistes Paquin, Doeuvillet, Wort i Redfern per presentar les seves creacions.

A través dels dibuixos i de les il·lustracions de Gosé del període, veiem un tipus de dona extremadament moderna i independent, una nova dona que enllaça amb les *garçonnes* de Victor Margueritte, és a dir, dones amb talls de cabell masculins, deslliurades de la rigidesa de les cotilles tradicionals, amb faldilles més provocatives i robes, en definitiva, més còmodes i fàcils de dur. Era el tipus de dona que defensava Coco Chanel, que havia obert la seva primera botiga el 1913.

